

:

Kloza, Dariusz; Van Dijk, Niels; Gellert, Raphaël Maurice; Borocz, Istvan Mate; Tanas, Alessia; Mantovani, Eugenio; Quinn, Paul

Published in:
d.pia.lab Policy Brief

Publication date:
2020

Document Version:
Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kloza, D., Van Dijk, N., Gellert, R. M., Borocz, I. M., Tanas, A., Mantovani, E., & Quinn, P. (2020). :
. *d.pia.lab Policy Brief*, 1/2017, 1-8.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Συμπληρώνοντας το νέο νομικό πλαίσιο προς μία πιο ισχυρή προστασία των φυσικών προσώπων

d.pia.lab Συνοπτική Έκθεση Νο. 1/2017

Dariusz KLOZA, Niels VAN DIJK, Raphaël GELLERT, István BÖRÖCZ,
Alessia TANAS, Eugenio MANTOVANI και Paul QUINN

Βρυξέλλες – Εργαστήριο Εκτίμησης Αντικτύπου σχετικά με την Προστασία Δεδομένων και την Ιδιωτικότητα (d.pia.lab)

Αυτό το άρθρο παρέχει συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ώστε να συμπληρώσει την απαίτηση εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων (ΕΑΠΔ), όπως προβλέπεται στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ), στοχεύοντας στην επίτευξη ισχυρότερης προστασίας προσωπικών δεδομένων. Τον Απρίλιο του 2016 η ΕΕ κατέληξε στο κυρίως μέρος της μεταρρύθμισης του νομικού πλαισίου για την προστασία προσωπικών δεδομένων. Η Ένωση αυτήν την στιγμή προετοιμάζει μέτρα εφαρμογής και κατευθυντήριες γραμμές για να εκτελέσει στο ακέραιο τις νέες νομικές διατάξεις πριν από την εφαρμογή τους τον Μάιο του 2018. Αυτή η μεταρρύθμιση εισάγει, μεταξύ άλλων «καινοτομιών», μία νέα νομική υποχρέωση για τη διενέργεια της ΕΑΠΔ. Ωστόσο, σ' αυτήν την υποχρέωση διαπιστώνονται αδυναμίες. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό, ενημερώνοντας αυτήν τη διαρκή διαδικασία χάραξης πολιτικής, η παρούσα συνοπτική έκθεση αποσκοπεί στο σχεδιασμό βέλτιστων πρακτικών για έναν γενικό τύπο εκτίμησης αντικτύπου, π.χ. που συστήνεται για διαφορετικούς τομείς (Ενότητα II). Στην Ενότητα III επιχειρείται μία πρώιμη αξιολόγηση του πώς αυτές οι βέλτιστες πρακτικές σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εκτίμηση αντικτύπου η οποία προβλέπεται στον ΓΚΠΔ, ήτοι την ΕΑΠΔ. Των εννοιών αυτών προηγούνται συνοπτικές βασικές πληροφορίες στην εκτίμηση αντικτύπου, όπως: ορισμός, ιστορική επισκόπηση, θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά (Ενότητα I). Η Ενότητα IV ολοκληρώνει το άρθρο υποβάλλοντας προτάσεις για τη συμπλήρωση της υποχρέωσης ΕΑΠΔ στον ΓΚΠΔ: (1) να επεκταθεί το πεδίο της υποχρέωσης ΕΑΠΔ στον ΓΚΠΔ (2) να αναπτυχθούν μέθοδοι για τη διενέργεια αυτής της εκτίμησης (3) να ιδρυθούν «κέντρα αναφοράς» ΕΑΠΔ στις Αρχές Προστασίας Δεδομένων (ΑΠΔ). Αυτή η συνοπτική έκθεση απευθύνεται κυρίως στους φορείς χάραξης πολιτικής στην ΕΕ – και στο επίπεδο Κρατών-Μελών, παρά το γεγονός ότι μπορεί δυνητικά να γίνει αντικείμενο ενδιαφέροντος για τους ομολόγους τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

I.1. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η προσφάτως αναθεωρημένη νομοθεσία για το δίκαιο προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ θα εισάγει μία απαίτηση προς τους υπευθύνους επεξεργασίας να διενεργήσουν εκτίμηση αντικτύπου για τις πράξεις επεξεργασίας δεδομένων οι οποίες «ενδέχεται να επιφέρουν υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων». Αυτή η νέα απαίτηση ονομάστηκε «εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων» και με τα αρχικά ΕΑΠΔ, και αναμένεται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ. Τόσο η σχετική καινοτομία αυτής της υποχρέωσης όσο και η έναρξη της ισχύος του νέου νόμου, απαιτούν από τα ενδιαφερόμενα μέρη να προσαρμοστούν ταχέως και επομένως έχουν προκαλέσει ζωντανούς διαλόγους τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ. Συγκεκριμένα, οι φορείς χάραξης πολιτικών και οι ΑΠΔ έχουν δείξει ενδιαφέρον για την ακριβή διαμόρφωση μίας πολιτικής για την ΕΑΠΔ, ενώ οι δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί έχουν εστιάσει στην συμμόρφωση προς αυτήν τη νέα υποχρέωση.

I.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μία εκτίμηση αντικτύπου είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται για την ανάλυση των πιθανών συνεπειών που μπορεί να έχει μία πρωτοβουλία πάνω σε σχετικές κοινωνικές ανησυχίες, εάν αυτή η πρωτοβουλία ενδέχεται να παρουσιάσει κινδύνους σε αυτές τις ανησυχίες, με στόχο να υποστηρίξει την πληροφορημένη λήψη αποφάσεων, για το αν θα προχωρήσει αυτή η πρωτοβουλία και υπό ποιες προϋποθέσεις, εν τέλει αποτελώντας ένα μέσο για να προστατευτούν αυτές οι ανησυχίες.

Οι εκτιμήσεις αντικτύπου και τεχνικές παρόμοιας αξιολόγησης έχουν αναπτυχθεί λόγω της ανάδειξης νέων – και εκείνη την περίοδο όχι και τόσο αναγνωρισμένων – κινδύνων σε ατομικά και συλλογικά κοινωνικά θέματα. Έχουν ως σκοπό να

αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητα και τη διακινδύνευση. Για παράδειγμα, η εκτίμηση τεχνολογίας (ET) εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 στις Ηνωμένες Πολιτείες, αρχικά ως ένα εργαλείο που χρησιμοποιούνταν από τους επιστήμονες με σκοπό να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις δυνητικά επικίνδυνες συνέπειες των ανακαλύψεων και εφευρέσεών τους. Είχαν επομένως θεσμοθετηθεί ως ένα μέσο εξασφάλισης – αρχικά – της ασφάλειας των προϊόντων και σταδιακά συμπεριέλαβαν ένα ευρύτερο φάσμα ζητημάτων που σχετίζονται με την κοινωνία και την τεχνολογία. Αντίστοιχα, η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) αναδύθηκε ως μία απάντηση στη σταδιακή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Η θετική εμπειρία από την ET και ΕΠΕ συνέβαλε στη διάδοση της πρακτικής παγκοσμίως, και οδήγησε στη γρήγορη εξάπλωση, και μερικές φορές θεσμοθέτηση, των εκτιμήσεων αντικτύπου σε τομείς όπως η παροχή υγειονομικής περίθαλψης, η κανονιστική ρύθμιση (διακυβέρνηση), η εθνική ασφάλεια, οι πρακτικές επιτήρησης, η ιδιωτικότητα και η προστασία προσωπικών δεδομένων.

Η ταχεία διάδοση της εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την ιδιωτικότητα (EAI) και την προστασία δεδομένων (EΑΠΔ) οφείλεται σε τρεις κύριους λόγους: (1) στην αυξανόμενη παρεμβατικότητα των νεοεμφανιζόμενων τεχνολογιών στην ζωή των φυσικών προσώπων και στον κοινωνικό ιστό, (2) στην αυξανόμενη σημασία της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων στη σύγχρονη οικονομία, στην εθνική ασφάλεια, στην επιστημονική έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, και στις διαπροσωπικές σχέσεις, μεταξύ άλλων, και (3) στην εμπιστοσύνη, που ολοένα ελαττώνεται, απέναντι στις νέες τεχνολογίες και στη χρήση αυτών από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Ωστόσο, περίπου 50 χρόνια από τότε που πρωτοεμφανίστηκαν οι εκτιμήσεις αντικτύπου, δεν έχει ακόμα αποσαφηνιστεί η πρακτική διενέργειάς τους. Μόνο σε ορισμένα πεδία αποκτήθηκε ουσιαστική εμπειρία και ωρίμασαν (π.χ. ΕΠΕ). Σε άλλα πεδία, η ταυτότητά τους ακόμη αναπτύσσεται (π.χ. εκτίμηση κοινωνικού αντικτύπου ή EΑΠΔ) και σε άλλα πεδία, γίνονται συνεχώς εκκλήσεις για την εισαγωγή τους (π.χ. ανθρώπινα δικαιώματα).

Οι EAI – και μετέπειτα EΑΠΔ – εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1990 και θεσμοθετήθηκαν, με διαφορετικές μορφές και σε διαφορετικά επίπεδα υποχρέωσης, πρώτα σε έννομες τάξεις του κοινοδικαίου, όπως η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία και ο Καναδάς. Στην Ευρώπη, η πρώτη πολιτική για EAI αναπτύχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2007. Η ΕΕ μέχρι στιγμής έχει θέσει σε εφαρμογή δύο τομεακές και εθελοντικές EAI: η πρώτη για τις εφαρμογές ραδιοσυχνικής αναγνώρισης (RFID) το 2009 και η δεύτερη για τα έξυπνα δίκτυα (smart grids) το 2012. Στο πλαίσιο της Δέσμης Μέτρων για τη Βελτίωση της Νομοθεσίας (Better Regulation Package, 2015), η ιδιωτικότητα και τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν ένα από τα πολλά αντικείμενα αξιολόγησης στη διαδικασία της θέσπισης του δικαίου της ΕΕ και της χάραξης πολιτικών. Έπειτα από την έγκριση και του ΓΚΠΔ και της Οδηγίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, όταν χρησιμοποιούνται από τις αστυνομικές αρχές και τις αρχές ποινικής δικαιοσύνης (2016), μία υποχρεωτική πολιτική για την εκτίμηση αντικτύπου θα εισαχθεί για πρώτη φορά στην ΕΕ τον Μάιο του 2018 στο πεδίο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Αυτή η εξέλιξη δεν είναι αυτόνομη, καθώς π.χ. το Συμβούλιο της Ευρώπης που πρόσφατα ολοκλήρωσε τον εκσυγχρονισμό της «Σύμβασης 108», όπως επίσης και το προτεινόμενο νομοθετικό πλαίσιο στην Ελβετία (εάν υιοθετηθεί με την παρούσα διατύπωση), θα εισάγουν μία παρόμοια πολιτική.

1.3. ΑΕΙΑ

Τα πλεονεκτήματα της εκτίμησης αντικτύπου βρίσκονται κυρίως στη συνεισφορά της ως προς την (1) λήψη αποφάσεων εν πλήρει επιγνώσει και (2) την προστασία των κοινωνικών ανησυχιών. Η πρώτη κατηγορία συνήθως προσελκύει δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, δημιουργώντας οφέλη με τη στροφή προς τον προληπτικό, εκ των προτέρων τρόπο σκέψης. Αυτοί οι οργανισμοί μπορούν να αναλογίζονται τις συνέπειες των προβλεπόμενων πρωτοβουλιών τους, καθώς επίσης και τα μέσα, για να ελαχιστοποιήσουν ή κάποιες φορές να αποφύγουν αρνητικές και μη επιδιωκόμενες συνέπειες, πριν αυτές συμβούν (π.χ. «σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης»), αποκτώντας και τους πόρους και την δημόσια εμπιστοσύνη. Επιπλέον οι εκτιμήσεις αντικτύπου μπορούν να διευκολύνουν τη συμμόρφωση με τις νομικές και άλλοτε ρυθμιστικές προϋποθέσεις (π.χ. προδιαγραφές). Επειδή είναι μία «υποχρέωση μέγιστης προσπάθειας», οι εκτιμήσεις αντικτύπου αποτελούν απόδειξη δέουσας επιμέλειας, οι οποίες μπορούν να περιορίζουν ή ακόμα και να αποκλείουν νομική ευθύνη. Αποδεικνύουν ακόμα την υποχρέωση λογοδοσίας απέναντι στις ρυθμιστικές αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους βλέπουν τμήμα του έργου τους να διευκολύνεται. Τελικά, η εκτίμηση αντικτύπου, εάν διενεργείται με διαφανή τρόπο, έχει απήχηση στην κοινή γνώμη, δείχνοντας πως ένας οργανισμός λαμβάνει σοβαρά υπόψιν του τα κοινωνικά θέματα. Ο ιδιωτικός τομέας συχνά χρησιμοποιεί την εκτίμηση αντικτύπου για να αποδείξει την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Η τελευταία κατηγορία συνήθως προσελκύει τις κυβερνήσεις, επειδή η εκτίμηση αντικτύπου τις βοηθάει να εκπληρώσουν την αποστολή τους, να προσφέρουν πρακτική και αποτελεσματική προστασία τέτοιων κοινωνικών θεμάτων (π.χ. συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η ιδιωτικότητα) προς όφελος του ατόμου και της κοινωνίας ευρύτερα. Για τα άτομα, οι εκτιμήσεις αντικτύπου είναι ένα μέσο για να εκφράζουν τις ανησυχίες τους (π.χ. διαμέσου της συμμετοχής του κοινού), κάτι το οποίο ενισχύει τη διαδικαστική δικαιοσύνη. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου προσπαθούν να συμφιλιώσουν διάφορα συμφέροντα, και συνεπώς συνδράμουν στον καθορισμό των ορίων μίας λεπτής κόκκινης γραμμής μεταξύ έννομων μεν, φαινομενικά όμως αντικρουόμενων συμφερόντων, όπως για παράδειγμα η εθνική ασφάλεια και η προστασία των προσωπικών δεδομένων (π.χ. σε μία EΑΠΔ), ή η ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (π.χ. στην ΕΠΕ). Σε σύγκριση με άλλα εργαλεία προστασίας, οι εκτιμήσεις αντικτύπου παρέχουν περισσότερο εύρος προστασίας από π.χ. τους ελέγχους συμμόρφωσης οι οποίοι συχνά αποτελούν μία διαδικασία απλού ελέγχου προϋποθέσεων (tick-box exercise).

1.4. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Σε κριτικές έχει διατυπωθεί η άποψη πως οι εκτιμήσεις αντικτύπου αποτελούν ένα αχρείαστο βάρος, που προστίθεται στην ήδη πολύ μεγάλη γραφειοκρατία, οδηγώντας σε μη απαραίτητες δαπάνες και καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων ή ακόμη και επιβράδυνση της διαδικασίας ανάπτυξης στην ολότητά της (δε δημιουργεί επομένως έκπληξη η έντονη επιθυμία να είναι οι εκτιμήσεις αντικτύπου γρήγορες, απλουστευμένες και φτηνές). Οι αντιτιθέμενοι υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα της διαδικασίας εκτίμησης στην πράξη, τις δυσκολίες που φέρει, παράλληλα με την έλλειψη πρακτικής εμπειρίας και τις ελάχιστες ή ανύπαρκτες κατευθύνσεις και εποπτεία. Επιπρόσθετα αμφισβητούν την προστιθέμενη αξία άλλων τεχνικών αξιολόγησης, όπως οι έλεγχοι συμμόρφωσης, καθώς επίσης και την αποδοτικότητά τους, τονίζοντας συχνά τη μεγάλη διακριτική ευχέρεια και το περιθώριο σχετικά με την αναγκαιότητα και τον τρόπο διενέργειας εκτιμήσεων αντικτύπου.

Οι εκτιμήσεις αντικτύπου συχνά κατακρίνονται για την φαινομενικά τυπική τους φύση, χρησιμοποιούμενες μονάχα για την εκπλήρωση της συμμόρφωσης με μία ρυθμιστική υποχρέωση, για τη διενέργεια αυτών μόνο με την ελάχιστη, κατά το δυνατόν, προσπάθεια ή για τον οργανικό τους χαρακτήρα, χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για να νομιμοποιήσουν επεμβατικές πρωτοβουλίες. Επιπλέον, μερικές φορές, οι οργανισμοί επικεντρώνονται στη διενέργεια της εκτίμησης με αφηρημένο τρόπο, αντί να τις χρησιμοποιούν ως μέσο για να αντιμετωπίσουν τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών τους. Πολλές φορές συγχέουν τις εκτιμήσεις αντικτύπου με ελέγχους. Οι οργανισμοί ανακριβώς λαμβάνουν υπόψιν τους μόνο τις συνέπειες που αφορούν αυτούς (π.χ. ρίσκα που είτε βλάπτουν την φήμη τους ή τους βλάπτουν οικονομικά, αντί να αξιολογούν τις συνέπειες για τα άτομα ή για το δημόσιο εν γένει. Τελικά, οι εκτιμήσεις αντικτύπου συχνά πραγματοποιούνται πολύ αργά, π.χ. όταν ο σχεδιασμός μιας πρωτοβουλίας δεν μπορεί πλέον να επηρεαστεί ουσιωδώς. Οι κριτικές επίσης υπαινίσσονται πως, όταν οι εκτιμήσεις αντικτύπου είναι υποχρεωτικές, αντιπροσωπεύουν μία ρυθμιστική υποχρέωση με τόσο στενό πεδίο, που επιτρέπουν μεγάλο αριθμό επικίνδυνων πρωτοβουλιών να διαφύγουν τον έλεγχο. Όπου οι εκτιμήσεις αντικτύπου διενεργούνται, συνήθως είναι αδιαφανείς, π.χ. η διαδικασία στην ολότητά της είναι ασαφής, δυσνόητη για τον μη ειδικό (εξαιτίας της μεγάλης τεχνικής πολυπλοκότητας) και είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να εντοπιστούν τα τελικά αποτελέσματα και οι συστάσεις. Συχνά δεν καταφέρνουν να συμπεριλάβουν τη δημόσια γνώμη ή της δίνουν περιορισμένο χώρο, καθιστώντας την επομένως ανούσια.

II. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

Βασίζόμενοι σε μία συγκριτική ανάλυση εκτιμήσεων αντικτύπου σε διάφορες επιστήμες, οι συγγραφείς τώρα θα επιχειρήσουν να σκιαγραφήσουν τα στοιχεία που αποτελούν τη βέλτιστη πρακτική για έναν γενικό τύπο εκτίμησης αντικτύπου, δηλαδή έναν τύπο που συστήνεται για διαφορετικά πεδία. Αυτό θα εξυπηρετήσει, στην επόμενη ενότητα, την αξιολόγηση της υποχρέωσης ΕΑΠΔ στον ΓΚΠΔ.

1. Η εκτίμηση αντικτύπου είναι μία συστηματική διαδικασία, που διενεργείται σύμφωνα με μία κατάλληλη μέθοδο και πραγματοποιείται έγκαιρα. Ξεκινά σε ένα εύλογο χρονικό σημείο στον κύκλο ζωής μιας πρωτοβουλίας, ή περισσότερων παρόμοιων πρωτοβουλιών (π.χ. μία προτεινόμενη τεχνολογία ή ένα νομοθετικό κείμενο), ακόμη και πριν την ανάπτυξή τους, συνεχίζει καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, και – όσο αλλάζει η κοινωνία, οι κίνδυνοι εξελίσσονται και η γνώση διευρύνεται – επανεξετάζεται όπου αυτό είναι απαραίτητο (σαν ένας «ζωντανός οργανισμός»), επηρεάζοντας επομένως συνεχώς το σχεδιασμό της πρωτοβουλίας που υπόκειται σε εκτίμηση.
2. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου αναλύουν πιθανές συνέπειες μιας πρωτοβουλίας απέναντι στις σχετικές κοινωνικές ανησυχίες, τόσο ατομικές όσο και συλλογικές, αντίστοιχες με τον τύπο τους (π.χ. οι ΕΑΠΔ σχετίζονται με την προστασία των ατόμων οποτεδήποτε τα προσωπικά τους δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία και οι ΕΠΕ για το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον). Η ανάλυση του κατωτάτου ορίου (διερεύνηση, καθορισμός των περιστάσεων), η συμμετοχή του κοινού και η διαβούλευση εμπειρογνομόνων βοηθούν να προσδιορίζεται και να διατηρείται επίκαιρη η λίστα αυτών των ανησυχιών. Οποδήποτε είναι απαραίτητο, πολλαπλοί τύποι εκτίμησης αντικτύπου πραγματοποιούνται για μία δεδομένη πρωτοβουλία, πιθανότατα κατά ενοποιημένο τρόπο.
3. Δεν απαιτούν όλες οι πρωτοβουλίες εκτίμησης αντικτύπου. Η ανάγκη λοιπόν κρίνεται από παράγοντες όπως η φύση, το εύρος, οι περιστάσεις και ο σκοπός μιας πρωτοβουλίας υπό εκτίμηση, ο αριθμός και οι κατηγορίες των ατόμων που επηρεάζονται κτλ. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου είναι ωστόσο υποχρεωτικές τουλάχιστον για πρωτοβουλίες που είναι ικανές να προκαλέσουν αρνητικές συνέπειες σε σχετικά κοινωνικά ζητήματα.
4. Δεν υπάρχει εγγυημένη μέθοδος για τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου. Αυτό το οποίο έχει σημασία είναι η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου εκτίμησης, που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση και μεταχείριση πιθανών συνεπειών από την προβλεπόμενη πρωτοβουλία. Αυτές οι μέθοδοι μπορούν να ποικίλουν, περιλαμβάνοντας από ποιοτική ή ποσοτική ανάλυση στην διαχείριση κινδύνου, μέχρι σχεδιασμό σεναρίων και επιστημονική προνοητικότητα υποστηριζόμενη από έλεγχο συμμόρφωσης με σχετικά νομικές και άλλως ρυθμιστικές υποχρεώσεις (π.χ. τεχνικές προδιαγραφές).
5. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου όχι μόνο αναγνωρίζει, περιγράφει και αναλύει πιθανές συνέπειες – θετικές ή αρνητικές, εκούσιες ή ακούσιες – μιας πρωτοβουλίας υπό εκτίμηση, αλλά επιπλέον αναγνωρίζει, περιγράφει και αναλύει πιθανές λύσεις (συστάσεις) ώστε να αντιμετωπίσει αυτές τις συνέπειες.
6. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου συνιστούν υποχρέωση «κάθε δυνατής προσπάθειας». Δεδομένου ότι είναι αδύνατον να μειώσουν τις αρνητικές συνέπειες σε απόλυτο βαθμό (και να μεγιστοποιήσουν τις θετικές), οι οργανισμοί

ανταποκρίνονται σ' αυτές κατά το δυνατόν, ανάλογα με τη διαθέσιμη τεχνολογία και, σε ένα εύλογο μέτρο, με τους διαθέσιμους πόρους.

7. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου απαιτεί από τον αξιολογητή/την αξιολογήτρια, ή συνολικά από την ομάδα αξιολόγησης να έχουν επαρκείς γνώσεις και τεχνογνωσία για την επιτυχημένη διεξαγωγή της, που ανταποκρίνεται στον τύπο της εκτίμησης εν προκειμένω.
8. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου καταγράφεται (συγκεκριμένα, εγγράφως) και είναι σε εύλογο βαθμό διαφανής. Η διαφάνειά της αποδεικνύεται από την ελεύθερη (χωρίς περιορισμούς) και δημόσια πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες. Το κοινό, εν γένει, πληροφορείται για τη διαδικασία εκτίμησης, για τους όρους αναφοράς (συγκεκριμένα τη μέθοδο) και για την πρόοδό της. Και το προσχέδιο και η τελική αξιολόγηση είναι εύκολα προσπελάσιμα. Αυτό λέγεται με την επιφύλαξη του νόμιμου επαγγελματικού απορρήτου.
9. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου έχει τα χαρακτηριστικά της διαβούλευσης, κάτι το οποίο εκφράζεται κυρίως με τη συμμετοχή του κοινού. Εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι φορείς (είτε άτομα είτε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που σχετίζονται ή επηρεάζονται από την πρωτοβουλία υπό εκτίμηση), όσο πιο αντιπροσωπευτικά γίνεται, προσδιορίζονται και ενημερώνονται ουσιαστικά για αυτήν, η φωνή τους αναζητείται ενεργά και λαμβάνεται δεόντως υπόψιν (δηλ. με διαβούλευση και διαδικασία συναπόφασης). Οι πληροφορίες που δίνονται και ζητούνται είναι αξιόπιστες, ακριβείς και συμπεριληπτικές. Τα άτομα και/ή οι αντιπρόσωποί τους κατέχουν αποτελεσματικά μέσα προσβολής, π.χ. ενώπιον δικαστηρίων. Παράλληλα, οποιοσδήποτε μέσα σε έναν οργανισμό, που προωθεί την πρωτοβουλία υπό εκτίμηση (δηλαδή εσωτερικοί ενδιαφερόμενοι φορείς), συμμετέχει στη διαδικασία εκτίμησης υπό τις ίδιες προϋποθέσεις. Εξαιρέσεις στη συμμετοχή του κοινού, εάν δικαιολογούνται, σε κάθε περίπτωση ερμηνεύονται στενά.
10. Ένας οργανισμός που υποστηρίζει μια πρωτοβουλία φέρει την ευθύνη για τη διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου. Οι λήπτες αποφάσεων μέσα σε έναν οργανισμό, επιλέγουν, μεταξύ άλλων, τη μέθοδο της αξιολόγησης και την ομάδα αξιολόγησης για να την πραγματοποιήσουν. Τελικά, εγκρίνουν τη συνολική αναφορά εκτίμησης αντικτύπου και ακολουθώντας επιβλέπουν την εφαρμογή των πιθανών προτεινόμενων λύσεων (συστάσεων). Μία εξωτερική οντότητα (π.χ. μία ρυθμιστική αρχή ή ένα ελεγκτικό σώμα) εξετάζει προσεκτικά την ποιότητά της. Τα κριτήρια επιλογής είναι διαφανή. Επομένως, ένας οργανισμός μπορεί να αποδεικνύει τον βαθμό ικανοποίησης της διαδικασίας της διενεργηθείσας εκτίμησης αντικτύπου. Σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης και κακής πρακτικής επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις, αν οι εκτιμήσεις αντικτύπου είναι υποχρεωτικές.
11. Η ανεξαρτησία του αξιολογητή – είτε εσωτερικού είτε εξωτερικού – είναι διασφαλισμένη: δε δέχονται οδηγίες, και έχουν επαρκείς πόρους (δηλαδή χρόνο, χρήματα, εργατικό δυναμικό, γνώσεις και τεχνογνωσία, εγκαταστάσεις και υποδομές) στη διάθεσή τους.
12. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου είναι επαρκώς απλή, δηλαδή όχι αδικαιολόγητα επαχθής. Η μέθοδος εξυπηρετεί αυτούς που την χρησιμοποιούν και επομένως είναι δομημένη, με συνοχή, ευνόητη, και αποφεύγει τον κανονιστικό χαρακτήρα, την πολυπλοκότητα και την κατάχρηση πόρων. Υπάρχει ένα εγγενές αντιστάθμισμα ανάμεσα στην απλότητα χρήσης και την τεχνική επιτήδευση και ακρίβεια της αξιολόγησης.
13. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου προσαρμόζεται στα χαρακτηριστικά της πρωτοβουλίας υπό εκτίμηση και στον αρμόδιο οργανισμό (δηλ. «δεν υπάρχει ένα κοινό μέγεθος για όλους»), π.χ. στον τύπο και την πολυπλοκότητά τους (π.χ. τεχνολογική ανάπτυξη, επιστημονική έρευνα, νομοθετικές προτάσεις) ή στον τύπο και τον αριθμό των ατόμων που αφορά (επηρεάζει) (π.χ. η πυρηνική ασφάλεια δεν είναι το ίδιο με την προστασία προσωπικών δεδομένων). Μπορεί να συνδεθεί με την εκτίμηση αντικτύπου σε άλλα πεδία, εάν είναι δυνατόν. Απαντά σε γεωγραφικές και πολιτιστικές διαφορές.
14. Η διαδικασία εκτίμησης αντικτύπου είναι συμπεριληπτική. Αυτό διασφαλίζει ότι όσο το δυνατόν περισσότεροι ενδιαφερόμενοι, σχετικές κοινωνικές ανησυχίες και σχετικές φάσεις ανάπτυξης (δηλαδή τόσο η πρωτοβουλία υπό εκτίμηση όσο και η διαδικασία που οδηγεί σ' αυτήν), που αντιστοιχούν στους κοινωνικούς προβληματισμούς υπό εξέταση και τον τύπο αξιολόγησης, συμπεριλαμβάνονται στη διαδικασία εκτίμησης. Βασίζει δε την ανάλυσή της σε γνώσεις τόσο των ειδικών όσο και του κοινού (ήτοι συμμετοχή του κοινού).
15. Η εκτίμηση αντικτύπου είναι δεκτική. Και η μέθοδος και η διαδικασία εξελίσσονται με την εκμάθηση από προηγούμενη εμπειρία σε παράλληλες τεχνικές αξιολόγησης (π.χ. ΕΤ, ΕΠΕ, διαχείριση ρίσκου, κτλ.), από γνώση σε σχετιζόμενα επιστημονικά πεδία (π.χ. νόμος) και από αλλαγές στην κοινωνία.
16. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου χρειάζονται ένα περιβάλλον υποστήριξης για να ευδοκιμήσουν. Χρειάζονται συνεχή υποστήριξη υψηλού επιπέδου από φορείς χάραξης πολιτικών και από φορείς λήψης αποφάσεων και ένα πνεύμα συνεργασίας μεταξύ εξωτερικών και εσωτερικών μερών. Οι ρυθμιστές προσφέρουν κατευθύνσεις και πρακτική βοήθεια στη διαδικασία αξιολόγησης, με τη μορφή επαρκούς εκπαίδευσης, κατευθυντηρίων γραμμών, εξηγήσεων και συμβουλών.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΚΠΔ

- «Όταν ένα είδος επεξεργασίας ... **ενδέχεται** να επιφέρει **υψηλό κίνδυνο** για τα **δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων**, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ... διενεργεί ... εκτίμηση» (Άρθρο 35.1)
- «Η εποπτική αρχή καταρτίζει ... **κατάλογο με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας** που υπόκεινται στην απαίτηση για διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου» (Άρθρο 35.4)
- «Η εκτίμηση περιέχει τουλάχιστον **τα προβλεπόμενα μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων** ... λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων και άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων» (Άρθρο 35.7.δ)
- «Όπου **ενδείκνυται**, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη **γνώμη των υποκειμένων των δεδομένων** ή των εκπροσώπων τους για τη σχεδιαζόμενη επεξεργασία» (Άρθρο 35.9)
- «**Παραβάσεις** ... επισύρουν, **διοικητικά πρόστιμα** έως 10 000 000 EUR ...» (Άρθρο 83.4)

III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΑΠΔ ΣΤΟΝ ΓΚΠΔ

Οι συγγραφείς τώρα θα αξιολογήσουν τον ειδικό τύπο εκτίμησης αντικτύπου, δηλαδή την ΕΑΠΔ, όπως προτάσσεται στο Άρθρο 35 του ΓΚΠΔ, με βάση τις βέλτιστες πρακτικές για το γενικό τύπο εκτίμησης αντικτύπου, όπως περιγράφεται στην προηγούμενη ενότητα. Συγκεκριμένη έμφαση θα δοθεί σε κάποιες από τις ιδιαιτερότητες-κλειδιά του νέου νόμου για τα προσωπικά δεδομένα στην ΕΕ, δηλαδή στην αρχή της λογοδοσίας, ως το νομικό άγκιστρο (“legal hook”) για την ΕΑΠΔ και την «προσέγγιση με βάση την αξιολόγηση του κινδύνου» .

1. Ο ΓΚΠΔ, εντός του πεδίου εφαρμογής του, υποχρεώνει τους υπευθύνους επεξεργασίας, με τη βοήθεια των εκτελούντων την επεξεργασία (εάν υπάρχουν), να διενεργήσουν μία ΕΑΠΔ για συγκεκριμένες πράξεις επεξεργασίας οι οποίες είναι «πιθανόν να οδηγήσουν σε υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φυσικών προσώπων». Η αποτυχία εκπλήρωσης αυτής της υποχρέωσης επισύρει βαριές κυρώσεις. Με αυτόν τον τρόπο ο ΓΚΠΔ αλλάζει την τακτική, βαίνοντας από μέτρα αντίδρασης σε μέτρα περισσότερο προληπτικά.
2. Με το να υποχρεώνει τους υπευθύνους επεξεργασίας να διενεργήσουν μία ΕΑΠΔ *πριν από την επεξεργασία* [των προσωπικών δεδομένων] και επακολούθως να επανεξετάζουν τις εκτιμήσεις τους σε περίπτωση όπου οι κίνδυνοι και/ή οι πράξεις επεξεργασίας έχουν μεταβληθεί, ο ΓΚΠΔ υπονοεί πως η ΕΑΠΔ είναι μία συστηματική διαδικασία, ως ένας «ζωντανός οργανισμός».
3. Το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης ΕΑΠΔ ακολουθεί αυτό του ΓΚΠΔ: προστατεύει το θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας προσωπικών δεδομένων καθώς επίσης και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες που επηρεάζονται από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Ενώ ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται μόνο εάν αυτά τα δεδομένα υπόκεινται σε επεξεργασία, αποτυγχάνει να διασφαλίσει άλλα σχετικά κοινωνικά θέματα που προκύπτουν π.χ. από την επεξεργασία ανώνυμων δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο, το πεδίο εφαρμογής προστασίας δεν είναι ολοκληρωμένο.
4. Ο ΓΚΠΔ απαιτεί τη διενέργεια ΕΑΠΔ σε περιπτώσεις «υψηλού κινδύνου». Αυτό περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του σε λίγους μόνο τύπους επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Οι ΑΠΔ έχουν το δικαίωμα να επεκτείνουν αυτόν τον κατάλογο αλλά και να τον περιορίσουν. Ωστόσο, καθώς ο ΓΚΠΔ παρέχει υψηλό επίπεδο προστασίας στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και στα δεδομένα που αφορούν ποινικά μητρώα, αυτό αντανakλάται στο πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης ΕΑΠΔ.
5. Ο ΓΚΠΔ φέρνει κοντά τις έννοιες του «κινδύνου» και του «δικαιώματος», οι οποίες παραδοσιακά ανήκουν σε πολύ διαφορετικές γνωσιακές σφαίρες και κοινωνική οργάνωση. Τα δικαιώματα τυπικά ορίζονται και αναλύονται στα δικαστήρια διαμέσου νομικών εννοιών, συχνά αναδρομικά, μετά από μία εικαζόμενη παραβίαση νόμου. Η έννοια του κινδύνου ανήκει στις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου εντός οργανισμών, συχνά οριζόμενος μέσω των επιστημονικών εννοιών των πιθανοτήτων, στην προσπάθεια ενδεχομένως των οργανισμών να αντιμετωπίσουν πιθανές μελλοντικές συνέπειες. Αυτή η συνένωση δημιουργεί ένα νέο αντικείμενο αξιολόγησης για το οποίο δεν υπάρχει ακόμη γενική συμφωνία.
6. Ο ΓΚΠΔ εισήγαγε στον διάλογο της προστασίας προσωπικών δεδομένων ορολογία από τη διαχείριση κινδύνου, όπως «υψηλός κίνδυνος», «πιθανότητα» ή «σοβαρότητα». Είναι ωστόσο αρκετά ασαφές το τι σημαίνουν αυτές οι έννοιες στο πλαίσιο της προστασίας προσωπικών δεδομένων, ή – ευρύτερα – για τα «δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων». Μερικοί από αυτούς τους όρους μπορεί να μην είναι άμεσα σχετικοί, ή δύσκολο να τοποθετηθούν στο δίκαιο προστασίας προσωπικών δεδομένων και θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τεχνητές περιπλοκές για τη διαδικασία εκτίμησης. Το αποτέλεσμα είναι πως σε πολλούς από αυτούς τους όρους θα πρέπει να δοθεί μία αυτόνομη σημασία.
7. Ο ΓΚΠΔ συνδέει την ΕΑΠΔ με την προηγούμενη διαβούλευση εάν η διαδικασία εκτίμησης εμφανίσει υπολειπόμενους κινδύνους υψηλού επιπέδου. Παρέχει ευρείες εξουσίες στις ΑΠΔ, οι οποίες μπορούν να παράσχουν γραπτές συμβουλές και – εάν περισσότερα μέτρα είναι απαραίτητα – μπορούν ακόμα να απαγορεύσουν τις προβλεπόμενες πράξεις επεξεργασίας δεδομένων.

8. Ο ΓΚΠΔ παρέχει τα κριτήρια για το πότε η ΕΑΠΔ πρέπει να καταρτιστεί. Παρέχει ωστόσο λίγες υποδείξεις ως προς την διαδικασία καθ' αυτήν, και κυρίως παραμένει σιωπηλός στα θέματα μεθοδολογίας. Αυτή η μινιμαλιστική προσέγγιση επρόκειτο να δημιουργήσει ένα «νομικό άγκιστρο» που θα συμπληρωθεί με συγκεκριμένες μεθόδους για τη διενέργεια της ΕΑΠΔ, ωστόσο ορισμένα θέματα παραμένουν χωρίς λύση.
9. Ο ΓΚΠΔ απαιτεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ΕΑΠΔ να συμβουλευτεί τα υποκείμενα της επεξεργασίας ή τους αντιπροσώπους του με το δέοντα σεβασμό στο επαγγελματικό απόρρητο. Ωστόσο, αυτή η υποχρέωση είναι σχετικά αδύναμη και τίθεται σε εφαρμογή μόνο όπου ενδείκνυται, αφορά μόνο τα υποκείμενα επεξεργασίας (και όχι το ευρύτερο κοινό), και ο ΓΚΠΔ δε δίνει κάποια υπόδειξη πότε υπάρχει αυτή η περίπτωση. Δεν προσδιορίζει, ακόμη, ποιου γνώμη ακριβώς πρέπει να ζητηθεί, πώς θα εξακριβωθεί/με ποια κριτήρια θα επιλεγεί αυτός, πότε κάποιος να αναζητηθεί τους αντιπροσώπους, τι μετράει ως νόμιμη εκπροσώπηση, όπως επίσης και ποια είναι τα μέσα της αμφισβήτησης που είναι διαθέσιμα.
10. Ο ΓΚΠΔ παραμένει σιωπηλός ως προς τη διαφάνεια της διαδικασίας της ΕΑΠΔ. Συγκεκριμένα, δεν υπάρχει υποχρέωση να καταστούν δημόσια το προσχέδιο και η τελική αναφορά ή κάποια περίληψή της.
11. Υπάρχει μία αβέβαιη υποχρέωση για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ) να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές «με σκοπό να ενθαρρύνει τη συνεκτική εφαρμογή [του] Κανονισμού» και η έκδοση καθώς και η επικαιροποίηση μεθόδων για την ΕΑΠΔ ίσως να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής αυτής της υποχρέωσης. Μόνο κατόπιν της έκδοσης αυτών, θα είναι εφικτό να αξιολογηθούν οι προαναφερθείσες μέθοδοι.
12. Ο ΓΚΠΔ αφήνει στους υπευθύνους επεξεργασίας κάποιο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στη διενέργεια της ΕΑΠΔ, τουλάχιστον σε δύο τομείς: πρώτα, στο να καθορίσουν εάν οι προβλεπόμενες πράξεις επεξεργασίας εμπίπτουν στο πεδίο των προκαθορισμένων κριτηρίων υψηλού κινδύνου, και δεύτερον, εάν οι υπολειπόμενοι κίνδυνοι είναι αρκετά υψηλοί για να ενεργοποιήσουν την υποχρέωση διαβούλευσης με την ΑΠΔ. Επιπλέον, εξαιτίας της ίδιας της φύσης της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας διαλέγουν, μεταξύ άλλων, τη μέθοδο της εκτίμησης και τα μέτρα για τον μετριασμό του κινδύνου. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας είναι ακόμη αυτοί που επιλέγουν καταρτισμένους αξιολογητές και εξασφαλίζουν την ανεξαρτησία τους, για να διασφαλίσουν την αξιοπιστία της όλης διαδικασίας, και να την καταγράψουν καταλλήλως. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας λογοδοτούν πλήρως γι' αυτές τις μεθοδολογικές επιλογές.
13. Υπονοείται πως ο ΓΚΠΔ αναγνωρίζει γεωγραφικές και πολιτισμικές διαφορές στην προστασία προσωπικών δεδομένων. Συγκεκριμένα, εθνικές παρεκκλίσεις που αφορούν, για παράδειγμα, την ελευθερία της έκφρασης λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία εκτίμησης.
14. ΓΚΠΔ παραμένει αρκετά σιωπηλός ως προς τους ρόλους και τις υποχρεώσεις για τη διενέργεια μιας ΕΑΠΔ. Συγκεκριμένα, ο ρόλος του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων (ΥΠΔ) δεν είναι ξεκάθαρος. Ο ΓΚΠΔ τους υποχρεώνει μόνο να συμβουλευθούν τον αξιολογητή/αξιολογήτρια στη διαδικασία εκτίμησης, χωρίς όμως συγκεκριμένες λεπτομέρειες.

IV. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η προηγούμενη αξιολόγηση απέδειξε πως η υποχρέωση διενέργειας ΕΑΠΔ στον ΓΚΠΔ ικανοποιεί ορισμένα στοιχεία από τις βέλτιστες πρακτικές για τις εκτιμήσεις αντικτύπου, ωστόσο αποτυγχάνει να κάνει το ίδιο αναφορικά με κάποια άλλα συγκεκριμένα στοιχεία. Επομένως, οι συγγραφείς θα προβούν σε συστάσεις στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής της Ε.Ε., ώστε οι τελευταίοι να γεφυρώσουν τη διαφορά μεταξύ αυτών των δύο. Οι συστάσεις αυτές θα είναι τρίπτυχες: οι συγγραφείς πρώτα θα προτείνουν τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της υποχρέωσης ΕΑΠΔ. Ακολούθως θα προτείνουν την ανάπτυξη πολλαπλών μεθόδων για την ΕΑΠΔ οι οποίες θα αντιμετωπίσουν τις παραλείψεις και τα μειονεκτήματα του άρθρου 35 του ΓΚΠΔ. Εν τέλει, οι συγγραφείς θα προτείνουν και στο ΕΣΠΔ και τις εθνικές ΑΠΔ να αναλάβουν και να γίνουν «κέντρα αναφοράς» στις ΕΑΠΔ. Οι συγγραφείς επίσης είναι ρεαλιστικοί όσον αφορά την πιθανότητα να εφαρμοστούν οι συστάσεις τους, δηλαδή ότι αυτές οι συστάσεις βασίζονται σε κατ' εξουσιοδότηση θέσπιση κανόνων και συμβουλευτικές εξουσίες που ο ΓΚΠΔ αναθέτει και στο ΕΣΠΔ και στις εθνικές ΑΠΔ.

A. Πεδίο εφαρμογής

1. Η λίστα των πράξεων επεξεργασίας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης ΕΑΠΔ χρειάζεται να επεκταθεί, έτσι ώστε κάποιες που είναι παρεμβατικές να μην ξεφεύγουν τον έλεγχο. Αυτή η λίστα θα πρέπει να επικαιροποιείται.
2. Οποτεδήποτε παρεμβατικές πρωτοβουλίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο υποχρέωσης διενέργειας ΕΑΠΔ στον ΓΚΠΔ, πρέπει να συστήνεται η κατάρτιση άλλων τύπων εκτίμησης, όπως για παράδειγμα η εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την ιδιωτικότητα (EAI).

B. Μέθοδοι

3. Το ΕΣΠΔ είναι στην καλύτερη θέση για να εκδίδει και να επικαιροποιεί πανευρωπαϊκές μεθόδους για τη διενέργεια της ΕΑΠΔ. Οι εθνικές και περιφερειακές ΑΠΔ, με τη σειρά τους, είναι στην καλύτερη θέση για να τις προσαρμόσουν στο τοπικό πλαίσιο, εφόσον σέβονται τους στόχους εναρμόνισης του ΓΚΠΔ. Εξαιτίας της σχετικής καινοτομίας της υποχρέωσης ΕΑΠΔ, αυτές οι μέθοδοι πρέπει να αναπτυχθούν προσεκτικά.

4. Αυτές οι μέθοδοι πρέπει να είναι ευπροσάρμοστες:

α. Θα πρέπει να υπάρχουν πολλαπλές μέθοδοι για την κατάρτιση της ΕΑΠΔ, προσαρμοσμένες να αντανακλούν τη διαφορετικότητα του βιομηχανικού ή κυβερνητικού τομέα, και τους κινδύνους που ενυπάρχουν σε αυτούς. Αυτές οι μέθοδοι χρειάζεται να σέβονται τις νομικές, πολιτισμικές, κοινωνικές ή εθνικές διαφορές σε πολλαπλές έννομες τάξεις.

β. Χρειάζεται να αναθεωρούνται περιοδικά, καθώς η εμπειρία κατάρτισης της ΕΑΠΔ μεγαλώνει και το κοινωνικό πλαίσιο μεταβάλλεται.

5. Αυτές οι μέθοδοι θα πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα:

α. στις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή του κοινού (δηλαδή την αναγνώριση των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των υποκειμένων επεξεργασίας, την παροχή πληροφοριών, τα μέσα για να ακούγονται οι φωνές τους και για να τις λάβουν υπόψιν, και τα μέσα για την αμφισβήτησή τους).

β. στις προϋποθέσεις της καταγραφής και της διαφάνειας (δηλαδή έγγραφη καταγραφή, προσβασιμότητα στις πληροφορίες σχετιζόμενες με την ΕΑΠΔ, τα δημόσια μητρώα, το επαγγελματικό απόρρητο, κτλ.).

γ. σε διευκρινήσεις ως προς την ασαφή ορολογία, ειδικά την ποσοτική (π.χ. «μεγάλη κλίμακα») και ορολογία σχετική με τη διαχείριση ρίσκου (π.χ. «κίνδυνος σε δικαίωμα», «υψηλός κίνδυνος» και «πιθανότητα»).

δ. σε διευκρινήσεις ως προς τα προσόντα και την ανεξαρτησία του αξιολογητή/της αξιολογήτριας.

ε. σε διευκρινήσεις ως προς τους ρόλους, τις υποχρεώσεις και τη λογοδοσία των ενδιαφερομένων μερών που δραστηριοποιούνται στη διαδικασία διενέργειας ΕΑΠΔ, συγκεκριμένα των υπευθύνων επεξεργασίας, των εκτελούντων την επεξεργασία και των υπευθύνων προστασίας δεδομένων.

6. Οι μέθοδοι πρέπει να είναι δεκτικές στην ανάπτυξη και οι εμπειρίες από προηγούμενες απόπειρες εκτιμήσεις αντικτύπου να προσφέρουν διδάγματα. Πιο συγκεκριμένα, νομικά διδάγματα, σχετικά με την ουσία και τη διαδικασία, πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν για να κάνουν την κατάρτιση της ΕΑΠΔ ένα διακριτό εργαλείο εκτίμησης. Διδάγματα που αφορούν το δίκαιο της διαδικασίας σχετίζονται με τη δημόσια πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, τη δημόσια διαβούλευση και τη δυνατότητα αμφισβήτησης. Διδάγματα που αφορούν στο δίκαιο της ουσίας σχετίζονται με τα κριτήρια για την αναγνώριση του κινδύνου (που διδάσκονται π.χ. από το δίκαιο προστασίας δεδομένων), με τους διαφορετικούς τύπους κινδύνου (περιβαλλοντικό δίκαιο), με νέους τύπους ζημίας ή αντικτύπου (δίκαιο αδικοπραξιών) ή με το βαθμό πιθανότητας (δίκαιο απόδειξης).

7. Όροι για την εποπτεία (έλεγχο) της διαδικασίας ΕΑΠΔ από τις ΑΠΔ (και/ή τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη) θα πρέπει να καθορίζονται, αρχίζοντας από τα κριτήρια για τα στοιχεία της διαδικασίας (π.χ. ποιότητα της ΕΑΠΔ) έως τα στοιχεία των διενεργούντων αυτήν (π.χ. διακριτική ευχέρεια που παραχωρείται στους υπευθύνους επεξεργασίας).

Γ. Γνώση και τεχνογνωσία

8. Τόσο το ΕΣΠΔ όσο και οι εθνικές και περιφερειακές ΑΠΔ πρέπει να ιδρύσουν και να διατηρήσουν «κέντρα αναφοράς» με σχετική γνώση και τεχνογνωσία στις ΕΑΠΔ. Αυτά τα κέντρα θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους και να γίνουν μέρος μιας μεγαλύτερης κοινότητας εκτίμησης αντικτύπου, ευθυγραμμίζόμενα με εξειδικευμένους οργανισμούς και/ή συνόδους.

Συνολικά, οι ΕΑΠΔ μόνο συνδράμουν στη λήψη αποφάσεων. Αυτές οι εκτιμήσεις αντικτύπου δεν προσφέρουν λύση με κάποιο «μαγικό ραβδί»· η ποιότητα της προστασίας που μπορούν να εγγυηθούν εξαρτάται από τον τρόπο που οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και οι εκτελούντες την επεξεργασία τις χρησιμοποιούν, από την υποστήριξη που θα λάβουν από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και – τελικά – από την εποπτεία από τις ΑΠΔ και τα δικαστήρια. Αυτές οι εκτιμήσεις αντικτύπου δεν είναι χωρίς δυσκολίες, ωστόσο, με έντιμη εκτέλεση, και με τη διάθεση μεθόδων από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, συμπληρωμένες με κατευθύνσεις, συμβουλές και εποπτεία, θα συνεισφέρουν τελικά σε μία πιο ισχυρή προστασία προσωπικών δεδομένων.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Roger Clarke, “Privacy Impact Assessment: Its Origins and Development,” *Computer Law & Security Review* 25, no. 2 (2009): 123–135, doi:10.1016/j.clsr.2009.02.002.
- David Wright and Paul De Hert (eds.), *Privacy Impact Assessment* (Dordrecht: Springer, 2012), doi: 10.1007/978-94-007-2543-0.
- Dariusz Kloza, Niels van Dijk, and Paul De Hert, “Assessing the European Approach to Privacy and Data Protection in Smart Grids. Lessons for Emerging Technologies,” in *Smart Grid Security*, ed. Florian Skopik and Paul Smith (Waltham, MA: Elsevier, 2015), 11–47, doi:10.1016/B978-0-12-802122-4.00002-X.
- Niels van Dijk, Raphaël Gellert, and Kjetil Rommetveit, “A Risk to a Right? Beyond Data Protection Risk Assessments,” *Computer Law & Security Review* 32, no. 2 (2016): 286–306, doi:10.1016/j.clsr.2015.12.017.
- Raphaël Gellert, “We have always managed risks in data protection law: understanding the similarities and differences between the rights-based and the risk-based approaches to data protection,” *European Data Protection Law Review* 2, no. 4 (2016): 481–492, doi:10.21552/EDPL/2016/4/7.
- István Böröcz, “Risk to the Right to the Protection of Personal Data: An Analysis Through the Lenses of Hermagoras,” *European Data Protection Law Review* 2, no. 4 (2016): 467–480, doi:10.21552/EDPL/2016/4/6.
-

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ D.PIA.LAB

Το Εργαστήριο εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων και ιδιωτικότητας των Βρυξελλών ή **d.pia.lab** συνδέει βασική, μεθοδολογική και εφαρμοσμένη έρευνα, παρέχει εκπαίδευση και παραδίδει συμβουλευτική για τις πολιτικές εκτιμήσεων αντικτύπου σε καινοτόμα πεδία και ανάπτυξης τεχνολογίας. Παρόλο που η νομική διάσταση της ιδιωτικότητας και της προστασίας προσωπικών δεδομένων αποτελεί το επίκεντρο μας, το Εργαστήριο περιλαμβάνει και άλλες επιστήμες, συμπεριλαμβανομένων της ηθικής, της φιλοσοφίας, των μελετών επιτήρησης και της μελέτης επιστημών, τεχνολογίας, & κοινωνίας (STS studies). Έχοντας ιδρυθεί τον Νοέμβριο του 2015, το Εργαστήριο αποτελεί τμήμα και χτίζεται πάνω στην εμπειρία του [Research Group on Law, Science, Technology & Society](#) (LSTS) στο [Vrije Universiteit Brussel](#) (VUB), Βέλγιο.

Το Εργαστήριο έχει χτίσει το γνωστικό του οικοδόμημα στις εκτιμήσεις αντικτύπου από πολλαπλά ολοκληρωμένα και τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα όπως τα [PIAF](#), [ADVISE](#), [EPINET](#), [MATHISIS](#), [FORENSOR](#), [CANDID](#) (συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ), [PARENT](#) (συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ και το Innoviris) καθώς επίσης και το “A Risk to A Right? Exploring a new notion in data protection law” και το “Rights in Design. The Technological Reconstitution of Privacy and Data Protection” (χρηματοδοτούμενο από το Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen). Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτήν τη Συνοπτική Έκθεση δεν αντανακλούν τη γνώμη κανενός από αυτούς τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Ευχαριστούμε τα παρακάτω μέλη του [d.pia.lab Network](#) για τα σχόλιά τους σε μία προηγούμενη έκδοση αυτής της έκθεσης: Brendan van Alsenoy, Roger Clarke, Kjetil Rommetveit και Claudia Quelle. Ευχαριστούμε τον Pradeeran Sarma για τη διόρθωση του κειμένου. Μεταφράστηκε από το Νικόλαο Ιωαννίδη, με τη βοήθεια της Όλγας Γκοτσοπούλου και της Ιουλίας Κωνσταντίνου.

[dpialab.org](#) | dpialab@vub.ac.be